

Кеннет Грем
Вітер у вербах

ТЕРНОПІЛЬ
БОГДАН

РІЧКОВИЙ БЕРЕГ

Весь ранок Кріт пропрацював, немов заведений. Прийшла весна, і слід було причепурити свою хатку. Кріт трудився, не покладаючи лап — спершу орудував щітками й мітлами, потім у хід пішли ганчірки, а після цього, озброївшись відром вапна та віхтем, узявся за побілку. Він білив, стоячи на драбині, потім злітав на

приступку, тоді викинувся на стілець, а тим часом пилюка набивалася в горло та запарошувала очі, шубка на спині вся побіліла від вапняних бризок, до того ж починали стомлено гудіти лапки і спина.

У повітрі пахло весною, вона витала над землею і пробиралась у підземелля. Весна просочилася в темну низеньку хатинку, задурманила Крота, напоїла своїми пахощами — і його охопило нестримне бажання от зараз, просто зараз облишити все та гайнути світ за очі, назустріч новому та незвіданому. Тож, мабуть, не варто дивуватися з того, що він ні сіло ні впало жбурнув вапняний віхтик на підлогу і вигукнув:

— Хай йому грець!

А потім ще:

— А щоб йому!

І ще:

— Та пропади воно пропадом, те прибирання!

І, забувши про все на світі, навіть пальто на ходу не накинувши, Кріт кулею вилетів із дому. Якась невидима сила нестримно вабила його надвір, і він подерся вгору вузьким крутим тунелем. Кротам такі тунелі заміняють посипані гравієм під'їзні доріжки, якими користуються всі інші звірі, що живуть не так глибоко під землею, як наш Кріт, а трохи ближче і до сонця, і до неба.

Кріт щосили дряпався нагору. Він ліз, зривався, потім знову ліз і знову зривався, проте його

невтомні лапки ні на мить не припиняли роботу, а сам він безперестанку бурмотів:

— Вище! Ще вище!..

І от нарешті — гульк! — його мордочка вистромилася над землею, над якою яскраво світило сонце, а сам Кріт навіть незчувся, як опинився на широкій галяві і давай викачуватися по зеленій траві.

— Яка краса! — кричав він сам до себе. — Це вам не стіни білити!

Сонце вмить нагріло кротову шубку, а вітерець легенько обдував його розпашіле чоло. Після тиші підземелля, в якому Кріт проводив більшу частину самотнього життя, йому аж вуха закладало від пташиних співів. Заново відчувши радість життя, захват весни, в якій немає місця ніяким прибиранням, Кріт радісно підстрибнув на всіх чотирьох лапах, тоді задріботів навпростець через галявину і вперся у живопліт, що ріс із протилежного краю.

— Стій! — закричав від нірки якийсь підстаркуватий кролик. — Ти ходиш по чужій доріжці, з тебе шість пенсів за користування!.. — На що кріт — ні, ви тільки подумайте, що за нечемне й пихате створіння! — навіть поглядом його не удостоїв, а пішов собі далі попід живоплотом, глузуючи з інших кроликів, що витикалися зі своїх нірок, поспішаючи побачити, що це там за гамір.

— Цибулевий соус! Цибулевий соус! — дошкульно дражнився Кріт та йшов собі далі, не чекаючи, поки хтось із них спроможеться відповісти щось настільки ж ущипливе.

А кролики, так і не встигаючи дати гідну відповідь Кротові, тільки сердилися та бурчали один на одного:

- Розвісив вуха! Не міг йому сказати?..
- А ти чого не сказав?..
- Міг би йому й нагадати...

Поки вони стояли в німому здивуванні, що наростало й наростало, поки дивились поперед себе невидючими очима, поки до них доходив зміст усіх видінь, що зникли так раптово, від води, грайливо пританцьовуючи, налетів легенький вітерець, сколихнув тополі та гойднув зарошені троянди, легенько й ласкаво війнув в обличчя, і тієї ж миті все забулося. Це найостанніший і найцінніший дар, яким добрий напівбог наділяє всіх, кому являвся, намагаючись допомогти, — дар забуття. Аби не залишалися й не міцніли трепетні спогади, заступаючи собою радість та втіхи, а рясні примарні згадки не отруювали подальше існування звірів, урятованих від біди, щоб вони лишалися такими ж веселими та життєрадісними, як і раніше.

Кріт протер очі та глянув на Ондатра, який здивовано роззирався довкруг.

— Даруй, Ондатре, що ти сказав? — запитав він.

— По-моєму, я просто сказав, — мовив повільно Ондатр, — що це те саме місце, і якщо ми десь його знайдемо, то тільки тут. О, диви! — закричав він у захваті та кинувся до сплячого Портлі.

Кріт ще хвильку постояв завмерши, замислившись. Так стоять, прокидаючись від приємного сну, а коли намагаються його пригадати, то нічого не можуть вловити, крім невиразного відчуття

прекрасного, так, саме Прекрасного! А потім зникає і це відчуття, і мрійник приречено приймає важке та холодне пробудження з усіма його негараздами. Отак і Кріт: поборовшись із пам'яттю за спогади, скрушно похитав головою — та й пішов за Ондатром.

Прокинувшись, радісно скрикнув Портлі, побачив батькових друзів, які так полюбляли з ним гратися — і давай звиватися від задоволення! Втім, дуже скоро радісний вираз на його мордочці змінився збентеженням, і видрення, жалібно заскигливши, закрутилося на місці. Як дитина, яка щасливо заснула в материнських обіймах, а прокинулась сама-одна в незнайомому місці й починає нишпорити по кутках і шафах, бігає з кімнати до кімнати, відчуваючи, як у серці наростає безмовний розпач, так само й Портлі бігав та нишпорив по острову — вперто, наполегливо, поки не усвідомив безнадійність ситуації, й тоді просто сів і гірко заплакав.

Кріт кинувся заспокоювати малого, а здивований Ондатр, зігнувшись над травою, довго вивчав чіткі та глибокі відбитки копит.

— Тут... був... великий... звір, — бурмотів він повільно й замислено. В голові була якась дивна мішанина.

— Ходім, Ондатре! — гукнув Кріт. — Згадай бідаку Видру, він чекає біля броду!

ЗМІСТ

Розділ перший	
Річковий берег	3
Розділ другий	
Широкий шлях	32
Розділ третій	
Дикий Праліс	59
Розділ четвертий	
Містер Борсук	88
Розділ п'ятий	
Милий дім	115
Розділ шостий	
Містер Жабс	145
Розділ сьомий	
Дудар на досвітній зорі	173
Розділ восьмий	
Жабсові пригоди	194
Розділ дев'ятий	
Мандрівник — у кожному із нас	221
Розділ десятий	
Подальші Жабсові пригоди	254
Розділ одинадцятий	
“Як літня злива, грянув плач...”	286
Розділ дванадцятий	
Кінець одиссеї	318